

HRVATSKO EKOLOŠKO DRUŠTVO
CROATIAN ECOLOGICAL SOCIETY

Rooseveltov trg 6, HR - 10000 ZAGREB

hed@ekolosko-drustvo.hr

OIB 64844457666, IBAN: HR1823600001101583068

Zagreb, 07.07.2026.

Građanska inicijativa „Ne damo ni lipe“
Karlovac

Predmet: Podrška Građanskoj inicijativi „Ne damo ni lipe“ za očuvanje drvoreda lipa na Trgu bana Josipa Jelačića u Karlovcu

Poštovani!

Osnovni sadržaj djelatnosti Hrvatskog ekološkog društva (HED) je promicanje, popularizacija i unapređivanje svih grana ekološke znanosti, okupljanje građana koji se bave ekologijom kao znanosti te zaštitom prirode i okoliša, poticanje unapređenja nastave iz područja djelatnosti na svim razinama obrazovanja, strukovno povezivanje te stručno i profesionalno usavršavanje članova.

Kao jedna od najstarijih strukovnih udruga Hrvatske koja se bavi znanstvenim temama povezanim s ekologijom, temeljna nam je dužnost i obveza podržavati aktivnosti povezane s očuvanjem prirodnih vrijednosti iskonske prirode, ruralnih i urbanih cjelina u cilju razvijanja svijesti o važnosti zaštite svih elemenata krajobraza kao doprinos ravnoteži prirode, okoliša i ukupne usluge svih povezanih ekosustava. Stoga podržavamo Građansku inicijativu „Ne damo ni lipe“ koja jasno ističe temeljne razloge očuvanja drvoreda lipa na Trgu bana Josipa Jelačića u Karlovcu koji su povezani s nizom europskih i svjetskih preporuka te međunarodnih dokumenata. Europske inicijative za očuvanje stabala u gradovima usmjerene su na borbu protiv klimatskih promjena i očuvanje bioraznolikosti. Ključni alati povezani su s **Uredbom EU o obnovi prirode (2024.)** kojom se želi zaustaviti gubitak krošnji drveća u urbanim područjima na razini minimalno od 2024. i zahtijeva porast površina pod krošnjama. Potom **Strategija EU za prilagodbu klimatskim promjenama (2021.)** koja ima za cilj stvoriti Europu otpornu na klimatske promjene do 2050. godine, pri čemu su sadnja i očuvanje stabala u gradovima također ključna rješenja. U ovoj strategiji jasno se ističe kako je očuvanje stabala ključna za gradove jer hlade okoliš i smanjuju učinak "urbanih toplinskih otoka", pružaju sjenu i hlade zrak isparavanjem vode, čiste zrak filtriranjem štetnih čestica i apsorpcijom ugljikov dioksid, reguliraju količinu oborinskih voda tako što korijenje upija višak vode i smanjuje opasnost od urbanih poplava, poboljšavaju zdravlje građana tako što zelene površine smanjuju razinu stresa i potiču boravak na otvorenom. **Strategija EU o bioraznolikosti do 2030. (2020.)** potiče izradu gradskih planova prirode upravo u cilju očuvanja stabala i zelenih površina. Ovo su tri ključne europske inicijative za očuvanje i povećanje broja stabala u gradovima kojima se potvrđuje važnost očuvanja drvoreda lipa u Karlovcu 🌳. Planovima za urbanu prirodu EU kroz Strategiju EU-a o bioraznolikosti do 2030.,

Europska komisija poziva sve gradove s više od 20.000 stanovnika da donesu svoje „Urban Nature Plans“ (bivši „Urban Greening Plans“). Ovi planovi jasno uključuju stvaranje dostupnih urbanih šuma i parkova, uređenje ozelenjenih krovova i zidova zgrada, ograničavanje upotrebe pesticida i prekomjerne košnje u gradovima. Uz ostalo važno je spomenuti i **Inicijativu za sadnju 3 milijarde stabala**, koja obvezuje države članice EU na sadnju najmanje tri milijarde dodatnih stabala do 2030. godine, uz poštovanje ekoloških načela (**pravo stablo na pravom mjestu**). Pritom se sadnja prati putem digitalne platforme MapMyTree koja osigurava transparentnost i dugoročni opstanak posadenih stabala. Upravljanje parkovima temelji se na **Europskim standardima o arborikulturi** (European Arboricultural Standards) koji osiguravaju pravilno orezivanje, procjenu stabilnosti, vrednovanje i zaštitu tijekom građevinskih radova. Osim toga, kao dio urbanih smjernica za ozelenjavanje, EU promiče **pravilo 3-30-300** koje nalaže da svaki građanin iz svog doma vidi barem 3 stabla, da kvart ima 30% pokrivenosti krošnjama, a da se prvi javni park ili zelena površina nalazi unutar 300 metara. **Europska agencija za okoliš (EEA)** jasno ističe zabranu nepotrebne sječe te neprocjenjivu vrijednost starih i zrelih stabala za urbane ekosustave, zbog gore spomenutih razloga (jedno stablo starije od 100 godina ekvivalent je desecima ili čak stotinama mladih sadnica). Stoga EU politika jasno potiče strogu zaštitu postojećih starih stabala u urbanim sredinama i povijesnim parkovima umjesto njihovog uklanjanja.

Na temelju iznesenih činjenica Hrvatsko ekološko društvo donosi sljedeće preporuke:

1. drvorec lipa u povijesnoj jezgri grada Karlovca na Trgu bana Josipa Jelačića predstavlja neprocjenjivu prirodnu vrijednost koju je potrebno očuvati i zaštititi;
2. procjenu zdravstvenog stanja i stabilnost stabala potrebno je provesti prema Europskim standardima o arborikulturi (EAS) koja se provodi kroz sustavan, višestupanjski postupak koji spaja vizualnu dijagnostiku i napredna tehnološka mjerenja s ciljem holističke procjene vitalnosti jedinki lipa i eliminacije rizika za sigurnost građana;
3. odluku o uklanjanju stabala lipa potrebno je sustavno interdisciplinarno valorizirati od strane relevantnih znanstvenika i stručnjaka koji su specijalizirani za područje botanike, arboristike, krajobrazne i urbane arhitekture, klimatske promjene te ostala relevantna područja;
4. nakon prikupljanja podataka, stabla je potrebno kategorizirati prema razini rizika (od potpuno sigurnog do kritičnog stanja koje zahtijeva hitnu sanaciju). Standardi potom nalažu izradu preporuka s ciljem maksimalnog očuvanja stabla. To uključuje ciljano rasteretno orezivanje, postavljanje stabilizacijskih veza u krošnji ili poboljšanje uvjeta u tlu (aeracija i prihrana).

Na temelju iznijetog dajemo stručnu i zakovaračku podršku (advokaciju) pronalasku najboljeg rješenja na očuvanje drvoreda lipa na Trgu bana Josipa Jelačića u Karlovcu.

Sa štovanjem,

Prof. dr. sc. Sanja Gottstein
Predsjednica HED-a

